

Sygn. akt I ACz 963/14

POSTANOWIENIE

Dnia 5 czerwca 2014 roku

Sąd Apelacyjny w Krakowie, Wydział I Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSA Jan Kremer

po rozpoznaniu w dniu 5 czerwca 2014 roku w Krakowie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa A. W.

przeciwko Towarzystwu (...) spółce akcyjnej we W.

o zapłatę

na skutek zażalenia powoda na postanowienie Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 3 kwietnia 2014 roku, sygn. akt IX GC 149/14

postanawia:

oddalić zażalenie.

Sygn. akt I ACz 963/14

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Okręgowy w Krakowie oddalił wniosek powoda A. W. o zwolnienie od kosztów sądowych.

W uzasadnieniu Sąd Okręgowy wskazał, że w złożonym oświadczeniu powód ujawnił, że jego dochód z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej w miesiącu styczniu 2014 r. wyniósł 58.249,22 zł, a w miesiącu lutym 48.273,77 zł. Z kolei miesięczne koszty utrzymania powoda wynoszą od 1.500 zł do 2.000 zł. W tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy uznał, że powód może ponieść koszty sądowe bez uszczerbku w utrzymaniu koniecznym i w konsekwencji oddalił jego wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych jako bezzasadny na podstawie art. 102 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

Powyższe postanowienie w całości zaskarżył zażaleniem powód, wnosząc o jego zmianę poprzez zwolnienie powoda od kosztów sądowych w całości ewentualnie uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w Krakowie do ponownego rozpoznania.

W uzasadnieniu powód wytknął Sądowi I instancji błędną ocenę sytuacji majątkowej powoda poprzez pominięcie istotnych okoliczności podanych we wniosku i w złożonym oświadczeniu majątkowym oraz oparcie swojego rozstrzygnięcia jedynie na podstawie wskazanego dochodu uzyskanego w styczniu i lutym 2014 r. oraz wydatkach ponoszonych na utrzymanie. Sąd Okręgowy błędnie pominął okoliczność, że powód utracił dochody na skutek spalenia się istotnego składnika majątkowego tj. hali magazynowej oraz zgromadzonego w nim sprzętu oraz towaru handlowego. Nadto Sąd Okręgowy pominął okoliczność, że powód znaczną część swoich dochodów (ok. 1.000 zł miesięcznie) przeznacza na swoje leczenie oraz na spłatę zadłużenia, które wynosi ok. 330.000 zł. Suma zobowiązań powoda przewyższa uzyskiwane przez niego dochody. W tej sytuacji powód nie może ponieść kosztów sądowych

bez uszczerbku w utrzymaniu koniecznym sobie i swojej rodziny. Obciążenie powoda kosztami procesu pozbawi go prawa do obrony swoich praw w dochodzeniu roszczeń przysługujących mu względem pozwanego co będzie stanowić naruszenie art. 6 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Zażalenie nie ma uzasadnionych podstaw.

Sąd Okręgowy prawidłowo ocenił, iż nie zostało wykazane, aby powód nie był w stanie ponieść kosztów sądowych, które w obecnym stanie sprawy sprowadzają się do obowiązku uiszczenia opłaty sądowej od pozwu w kwocie 4.412 zł.

Zgodnie z art. 102 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. 2005 Nr 167, poz. 1398 ze zm.) osoba fizyczna może domagać się zwolnienia od kosztów sądowych, jeżeli złoży oświadczenie, że nie jest w stanie ich ponieść bez uszczerbku utrzymania koniecznego dla siebie i rodziny.

Powyższy stan winien wynikać z rzetelnego i wiarygodnego oświadczenia majątkowego zawierającego dane dotyczące wysokości uzyskiwanego dochodu, posiadanego majątku oraz stanu rodzinnego. Należy mieć na uwadze, że zasadą w procesie cywilnym jest ponoszenie przez strony kosztów sądowych, w tym opłat. Jedynie wyjątkowo Sąd zwalnia stronę z obowiązku ich uiszczenia. Instytucja zwolnienia od kosztów sądowych jest bowiem skierowana do osób najuboższych, które bez drastycznego ograniczenia bieżących kosztów związanych z ich egzystencją nie są w stanie ponieść kosztów sądowych. Chodzi zatem o sytuacje, w których strona nie tylko wykaże, że nie posiada bieżących dochodów, czy też jakichkolwiek oszczędności na pokrycie ewentualnych kosztów związanych z toczącym się postępowaniem sądowym, ale również nie jest w stanie w żaden sposób takich środków zdobyć w oparciu o majątek, którego jest właścicielem. Ubiegający się o taką pomoc winien w każdym przypadku poczynić oszczędności we własnych wydatkach do granic zabezpieczenia koniecznych kosztów utrzymania siebie i rodziny (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 września 1984 r., II CZ 104/84). Dla wydatków związanych z prowadzeniem procesu strona powinna znaleźć pokrycie w swych dochodach przez odpowiednie ograniczenie innych wydatków nie będących niezbędnymi do utrzymania (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 lipca 1980 r., I CZ 99/80).

Sąd Okręgowy uwzględniając treść przepisu art. 102 u.k.s.c. trafnie wskazał okoliczności dla których uznaje zdolność powoda do poniesienia kosztów sądowych w całości. Sąd I instancji nie zakwestionował wiarygodności złożonego przez powoda oświadczenia majątkowego ani dodatkowych pisemnych wyjaśnień złożonych na wezwanie sądu. Uznał jednak, że wysokie dochody powoda z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej, przy stosunkowo niewielkiej skali kosztów utrzymania, pozwalają powodowi na poniesienie kosztów sądowych w całości.

W ocenie Sądu Apelacyjnego zadeklarowana przez powoda sytuacja majątkowa nie pozwala na zaszeregowanie go do grona osób ubogich. Podniesiony w zażaleniu zarzut braku odniesienia przez się przez Sąd Okręgowy do kwestii wydatków na leczenie i zobowiązań publicznoprawnych obciążających powoda, nie może odnieść skutku w postaci zmiany zaskarżonego postanowienia i uwzględnienia wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych. Choć powód trafnie zarzucił Sądowi I instancji pominięcie okoliczności, że powód ponosi również koszty swojego leczenia w kwocie 1.000 zł miesięcznie, w związku z czym skala jego wydatków jest większa, to nawet w tym stanie rzeczy porównanie uzyskiwanych dochodów (ok. 50.000 zł miesięcznie) z deklarowanymi kosztami utrzymania (ok. 3.000 zł miesięcznie) wskazuje, iż uiszczenie przez powoda opłaty sądowej od pozwu w kwocie 4.412 zł nie spowoduje uszczerbku dla jego utrzymania, zwłaszcza, że powód nie ma nikogo na utrzymaniu. Obciążająca go obecnie opłata sądowa od pozwu nie przekracza nawet dziesiątej części jego miesięcznych dochodów.

Nie można podzielić stanowiska żalącego, że brak środków na uiszczenie opłaty sądowej od pozwu spowodowany jest m. in. istniejącym zadłużeniem wobec ZUS, Urzędu Skarbowego, Gminy O., Miasta O. na łączną kwotę ok. 330.000 zł oraz z uwagi na spalanie się istotnego składnika majątkowego przedsiębiorstwa powoda – hali magazynowej oraz zgromadzonych tam sprzętów oraz towarów handlowych. Po pierwsze powód w złożonym oświadczeniu majątkowym sam przyznał, że pomimo spalania się hali produkcyjno - magazynowej działalność gospodarcza nadal przynosi stosunkowo wysokie dochody a wyłączenie z produkcji położonej w O. hali, choć spowodowało ograniczenie

działalności powoda, to ani nie doprowadziło do utraty płynności finansowej przedsiębiorstwa powoda ani do nierentowności prowadzonej działalności, zwłaszcza, że powód sam przyznał, że prowadzi działalność gospodarczą w kilku punktach, w tym w O. w K. oraz w O. (k. 6) oraz osiąga miesięcznie kilkudziesięciotysięczne dochody z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej. Po wtóre powód, wskazując na istniejące zadłużenie wobec innych podmiotów na kwotę 330.000 zł, nie wyjaśnił czy zadłużenie to jest spłacane a jeżeli tak, to czy jest to czynione z osiągniętych dochodów i ewentualnie jaka część miesięcznych dochodów jest przeznaczana na spłatę tych zobowiązań a jaka część dochodów przedsiębiorstwa jest gromadzona w kasie lub na rachunkach jako czysty zysk lub przeznaczana na cele inwestycyjne. Niemniej jednak nawet te zobowiązania finansowe związane z prowadzoną przez powoda działalnością gospodarczą nie mogą być traktowane preferencyjnie w stosunku do zobowiązań fiskalnych z tytułu opłat sądowych. Wydatki na pokrycie kosztów sądowych nie mogą bowiem ustępować pierwszeństwa innym wydatkom (poza kosztami utrzymania w rozumieniu art. 102 u.k.s.c.). Należności z tytułu opłat sądowych muszą być traktowane na równi z innymi wydatkami, nie zaś jako obowiązek drugorzędny, aktualizujący się dopiero po zaspokojeniu innych należności uznanych w sposób swobodny i jednostronny za bardziej priorytetowe. Nie ma żadnych powodów, aby opłaty sądowe będące należnościami Skarbu Państwa miały być regulowane w ostatniej kolejności.

Wobec powyższego również zarzut pozbawienia powoda dostępu do sądu nie znajduje w niniejszym stanie rzeczy uzasadnienia, skoro sytuacja majątkowa powoda, który posiada dostęp do środków finansowych, nie przemawia za przyznaniem mu dobrodziejstwa w postaci zwolnienia od kosztów sądowych w całości, a postępowanie sądowe jest z zasady odpłatne, zatem sam obowiązek ponoszenia przez stronę kosztów sądowych nie może być podstawą do formułowania zarzutów pozbawienia strony prawa do sądu.

W tym stanie rzeczy Sąd Apelacyjny oddalił zażalenie, o czym orzekł w sentencji na podstawie art. 385 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c.